

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

Prologus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12945

M. FAB. QUINTILIANI
DE
INSTITUTIONE ORATORIA
LIBER QUINTUS.

PROLOGUS.

Fuerunt, & clari quidem auctores quibus solum videretur oratoris officium, docere. Namque & affectus duplici ratione excludendos putabant: ¹ primum, quia vitium esset omnis animi perturbatio: deinde quia iudicem à veritate depelli misericordia, vel ira, similibusque, non oporteret, & voluntatem audientium petere, cum vincendi tantum gratia diceretur, non modo agenti supervacua, sed vix etiam viro dignum arbitrabantur. ² Plures vero, qui nec ab illis sine dubio partibus rationem orandi summovent, hoc tamen proprium atque præcipuum crederent opus, sua confirmare, & quæ ex aduerso proponerentur, refutare. Utruncunque est (nec enim hoc loco meam interpono sententiam) hic erit liber illorum opinione maxime necessarius, quo toto ³ hæc sola tractantur: quibus sane & ea quæ *de iudicialibus causis* jam dicta sunt, seruiunt. Nam neque *proæmii*, neque

Initio docet pernecessariam esse oratoribus probationem: quæ in duas ducitur partes, confirmationem & refutationem, demum ex Aristotelis sententia probationes dividit in artificiales & inartificiales. Turneb.

¹ *Fuerunt & clari.*] Inter quos potissimum est Arist. i. rhetoric. cum ait, *Διὰ τὴν γὰρ καὶ ἐλεῖν, καὶ ὀργῆν, καὶ τὰ βιωτὰ πάθη τῆς ψυχῆς, ἃ οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον εἶναι, ἀλλὰ πρὸς τὸ διοχεῖν*, & cætera quæ seq. de his plura lib. 6. cap. 1. Idem.

² *Primum quia vitium.*] Per multi principes Stoicorum de *rhetorica* scripserunt, ut Zeno & Chrisippus. porro Stoici affectus animi morbos existimant, ideoque illos excludunt. Idem.

³ *Plures vero.*] Alii tria quidem ponunt officia, sed præcipuum existimant docere. cui pene opinioni astipulatur Agricola, cum ait orationis esse munus proprium docere, accessiones vero esse *delectare & movere*. Idem.

⁴ *Hæc sola tractantur.*] Confirmandi sua, aliena refutandi ratio. *Pith.*

I Eius-

neque *narrationis* est alius usus, quam ut iudicem præparent: & status nosse, atque ea de quibus supra scripsimus, intueri, supervacuum foret, nisi ad hanc perveniremus. Denique ex quinque quas judicialis materiæ fecimus partibus, quæcunque alia potest aliquando necessaria causæ non esse: lis nulla est cui probatione opus non sit. ¹ Ejus præcepta sic optime divisuri videmur, ut prius in commune quæ ad omnes quæstiones pertinent, ostendamus: deinde quæ in quoque causæ genere propria sunt, exequamur.

¹ *Ejusque præcepta.*] Duplices sunt loci: quidam enim *topici* appellantur, ac *communes* sunt: ab iis enim in quacunque quæstionem probationes duci possunt: alii *proprii* sunt causarum & quæstionum, suntque *particulares*, ac

fluunt à superioribus. sic *Fab. lib. 3. locos generis deliberativi & demonstrativi* est complexus: & *lib. 7. locos statuum* exequitur. Eadem divisio est apud *Cic. in Top. & Partit.* in locos *internos* seu *institos*, & *externos* sive *assumptos*. *Turn.*

CAP. I.

De probationum divisione.

AC prima quidem illa partitio ab ¹ Aristotele tradita ¹ consensus fere omnium meruit, alias esse ² probationes quas ³ extra dicendi rationem acciperet orator: alias quas ex causa traheret ipse, & quodammodo gigneret. Ideoque illas *ἀτέχνης*, id est *inartificiales*: has *ἐπιτέχνης*, id est ⁴ *artificiales*,

¹ *Aristotele.*] *Rhetoric. 1.*

² *Probationes.*] *Probationes* sunt Aristoteli vel *artificiales* vel *inartificiales*. *Inartificiales* autem tractat omnes *Fab. Cæterum cum Arist. divisisset artificiales in ethicis, logicas, & patheticas*, tantum de logicis hoc libro *Fab. agit*, reliquas autem persequetur libro sexto, cum ager de *conclusionibus*. Idem *Cic. 2. de Orat.* Ad probandum autem duplex est oratori subjecta materies: una rerum earum quæ non excogitantur ab oratore, sed in re proposita, ratione tractantur, ut *tabulae, testimonia, pacta, conventa, quæstiones, leges, senatusconsulta, res iudicatae, decreta, responsa*, & reliquæ si quæ sint quæ non ab oratore pariuntur, sed

ad oratorem à causa atque à reis differuntur. Altera est, quæ tota in *disputatione & argumentatione* oratoris collocata est, &c. quæ seq. Idem & in *Top.* Sed ex his locis in quibus argumenta inclusa sunt, alii in eo ipso de quo agitur, hærent: alii assumuntur extrinsecus. *Turneb.*

³ *Extra dicendi rationem.*] Id est, extra artem. vide initium cap. 8. quæ non inveniuntur ab Oratore, sed ad eum cum ipsa causa deferuntur. *Pith.*

⁴ *Artificiales.*] *Artificialis probatio & inventionem & tractationem* habet artificialem, *inartificialis vero inventionem* quidem habet inartificialem, cæterum tractationem artificiosam. igitur hæc